

Spis treści

Wstęp	9
Dariusz Waldziński , Spójność ekonomiczna Unii Europejskiej w świetle współczesnych przemian kulturowo-cywilizacyjnych	11
Urszula Kalina-Prasznic , Ekonomiczne kontrowersje wokół europejskiego modelu socjalnego	25
Giuseppe Calzoni , Współczesne wyzwania wobec polityki społecznej	33
Andrzej Prusek , Spójność płac w warunkach integracji europejskiej jako wyzwanie rozwojowe dla Polski	39
Filip Chybalski , Reforma systemu emerytalnego w wybranych krajach Europy Środkowo-Wschodniej	48
Grażyna Węgrzyn , Innowacyjność gospodarki Unii Europejskiej a sytuacja na rynku pracy	58
Iwona Kukulak-Dolata , Kształcenie jako instrument rozwoju kapitału ludzkiego w firmie.....	67
Zofia Hasińska, Katarzyna Sipurzyńska-Rudnicka , Wpływ Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na lokalne rynki pracy.....	82
Elżbieta Siek , Bezrobocie w wybranych krajach Unii Europejskiej w świetle migracji zagranicznych.....	100
Anna Szymczak, Małgorzata Gawrycka , Wybrane aspekty rynku pracy w krajach Grupy Wyszehradzkiej po przystąpieniu do UE	115
Жанна Цауркубуле , Проблемы рынка труда Латвии в контексте европейской интеграции.....	127
Алебина Вишневская , Развитие маркетинговой макросреды латвийского рынка после вступления в ЕС.....	137
Krzysztof Piech , Weryfikacja trafności wybranych prognoz makroekonomicznych w Polsce	152
Joanna Jahn , Wzrost gospodarczy w Unii Europejskiej w przekroju regionalnym	166
Krzysztof Opolski, Piotr Modzelewski , Teoretyczne podstawy oceny absorpcji funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – zarys ujęcia systemowego.....	195
Magdalena Wojarska , Fundusze strukturalne jako instrument konwergencji regionalnej na przykładzie Polski.....	209
Piotr Nowak , Rola współpracy terytorialnej w zmniejszaniu dysproporcji rozwojowych Unii Europejskiej	222

Jerzy Ładysz , Wspieranie współpracy transgranicznej i rozwoju regionalnego w Polsce przez mechanizmy finansowe europejskiego obszaru gospodarczego	231
Sylwia Dolzblasz , Rozwój współpracy międzynarodowej na poziomie regionalnym i lokalnym w Europie jako element polityki spójności	243
Piotr Misztal , Wykorzystanie funduszy strukturalnych i efekty polityki regionalnej w nowych krajach członkowskich UE w okresie 2004-2006	253
Katarzyna Surygala , Fundusze strukturalne Unii Europejskiej jako instrument realizacji prorozwojowej funkcji budżetów wybranych gmin województwa dolnośląskiego	265
Anita Richert-Kaźmierska , Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego a konkurencyjność polskich regionów na przykładzie województwa pomorskiego	280
Andrzej Raczyk, Helena Dobrowolska-Kaniewska , Wstępna ocena realizacji działania 3.4 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na obszarze województwa dolnośląskiego.....	291
Marcin Sobiecki , Wdrażanie SPO ROL na przykładzie działania 2.3 „Odnawia wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”	302
Grzegorz Salwa , Problemy koordynacji przedsięwzięć zgłaszanych do współfinansowania w ramach Funduszu Spójności na przykładzie „Programu ochrony wód zlewni rzek Ślezy i Oławy” oraz zarządzanie nimi	316
Marek Angowski , Znaczenie środków pomocowych UE w podnoszeniu konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw sektora rolno-spożywczego w województwie lubelskim	329
Małgorzata Dziembała , Konkurencyjność regionów południowego pogranicza Polski	338
Jolanta Taraszkiewicz , Pomoc publiczna a spójność gospodarcza i społeczna Unii Europejskiej	351
Alina Walenia , Rola budżetu samorządu województwa podkarpackiego w finansowaniu rozwoju regionalnego w warunkach członkostwa w UE.....	361
Iwo Augustyński , Pomoc publiczna dla przedsiębiorców w realizacji celów polityki spójności społeczno-gospodarczej	375
Andrzej Kras , Dopuszczalność udzielania pomocy publicznej dla usług o charakterze powszechnym w prawie Unii Europejskiej	382

Summaries

Dariusz Waldziński , Economic Cohesion of the European Union in the Light of the Modern Cultural and Civilization Transformations	24
Urszula Kalina-Prasznic , Economic Controversies over the European Social Model	32

Giuseppe Calzoni , Contemporary Challenges for Social Policy.....	38
Andrzej Prusek , Cohesion of Wages in Conditions of European Integration as Development Challenge for Poland	47
Filip Chybalski , Pension Reform in CEE Countries	57
Grażyna Węgrzyn , Innovation in European Economies and the Situation in Labour Markets.....	66
Iwona Kukulak-Dolata , Education as the Main Tool of the Development of the Human's Capital in the Company	81
Zofia Hasińska, Katarzyna Sipurzyńska-Rudnicka , Wałbrzych Special Economic Zone and its Impact on Local Labour Markets	99
Elżbieta Siek , Unemployment in Selected Countries of the European Union in the Light of Migration Abroad.....	114
Anna Szymczak, Małgorzata Gawrycka , The Chosen Aspects of the Labour Market of The Wysehrad Group Countries after the Accession to EU.....	126
Zhanna Caurkubule , Problems of Labour Market in Latvia in the Context of European Integration	136
Alevtina Vishnevskaja , The Changes of Macroeconomic Conditions in Latvia after European Union's Accession.....	151
Krzysztof Piech , The Verification of Selected Macroeconomic Forecasts Ac- curacy in Poland	165
Joanna Jahn , Economic Growth in the European Union in Regional Section	186
Krzysztof Opolski, Piotr Modzelewski , Appraisal of Absorption of the Structural Funds of the European Union – Theoretical and Systemic Back- ground.....	207
Magdalena Wojarska , Structural Funds as the Instrument of the Regional Convergence on the Example of Poland.....	221
Piotr Nowak , The Role of the Territorial Cooperation in Decreasing of Devel- opment Disproportion in the European Union.....	230
Jerzy Ładysz , Fostering Cross-border Co-operation and Regional Develop- ment in Poland by the European Economic Area Financial Mechanisms	242
Sylvia Dolzblasz , Development of International Co-operation on a Regional and Local Level in Europe as an Element of Cohesion Policy.....	252
Piotr Misztal , Structural Funds' Usage and Regional Policy Effects in the New European Union Member States in Years 2004-2006	264
Katarzyna Surygala , European Funds as an Element of Budgets in Chosen Communities of Lower Silesia and their Influence on Region's Develop- ment	279
Anita Richert-Kaźmierska , Financial Support of European Regional Devel- opment Found and Competitiveness of Polish Regions – on the Example of Pomorskie Voivodeship	290
Andrzej Raczyk, Helena Dobrowolska-Kaniewska , Preliminary Assess- ment of Measure 3.4 Implementation under Integrated Regional Opera- tional Programme in Lower Silesia Voivodeship.....	301

Marcin Sobiecki , Implementation of SPO ROL on the Example of the 2.3 Measure „Development of Rural Regions and Preservation and Protection of Cultural Heritage”	315
Grzegorz Salwa , Problems of Coordination and Management of Undertakings Proposed for Cofinancing within Cohesion Fund on the Example of Protection of Water of the Sleza and Olava Rivers Programme	328
Marek Angowski , The Importance of EU Supporting Funds in Competitiveness Improvement of Agri-Food Sector’s S&M Enterprises in Lublin Region	337
Małgorzata Dziembala , Competitiveness of the Regions of Poland’s Southern Borderland	350
Jolanta Taraszkiewicz , State Aid and Social-Economic Cohesion in the European Union	360
Alina Walenia , The Role of the Budget of the Podkarpackie Region in Financing Regional Development in the Scope of EU Membership	374
Iwo Augustyński , Role of State Aid in Cohesion Policy	381
Andrzej Kras , The Admissibility of State Aid for Services of General Interest in European Law	392

Marek Angowski

Akademia Rolnicza w Lublinie

ZNACZENIE ŚRODKÓW POMOCOWYCH UE W PODNOSZENIU KONKURENCYJNOŚCI MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW SEKTORA ROLNO-SPOŻYWCZEGO W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

1. Wstęp

Małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP) pełnią szczególną rolę w każdej gospodarce, nie tylko z tego powodu, że stanowią zwykle ponad 90% wszystkich podmiotów gospodarczych, ale przede wszystkim dlatego, że bardzo aktywnie wpływają na kształtowanie się wzrostu gospodarczego. Przedsiębiorstwa z sektora MSP mają znaczący udział w tworzeniu produktu krajowego brutto, pozwalają zmniejszać bezrobocie, uzupełniają rynek w zakresie produkcji towarów i świadczenia usług, tworzą i rozwijają infrastrukturę ekonomiczną, wpływają na wzrost konkurencyjności produkcji, uczestniczą w powstawaniu i rozwoju nowych dziedzin produkcji i usług oraz w kreowaniu i wdrażaniu nowych technologii, a przede wszystkim mogą aktywizować gospodarkę w wymiarze lokalnym, szybciej dostosowując się do lokalnych uwarunkowań i potrzeb [Piasecki i in. 2001, s. 13].

O dużym znaczeniu małych i średnich przedsiębiorstw przesądza wiele specyficznych dla nich cech: operatywność, łatwość podejmowania ryzyka, szybkość reakcji na zmiany otoczenia, niska kapitałochłonność, duża podatność na innowacje oraz bezpośredniość i elastyczność w kontaktach z klientem.

Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw jest jednym z priorytetów polityki gospodarczej Wspólnoty Europejskiej. Również w Polsce coraz większego znaczenia nabiera pobudzanie i wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości, zwłaszcza teraz, kiedy polskie przedsiębiorstwa konkurują z innymi firmami Unii Europejskiej nie tylko na Wspólnym Rynku, ale również coraz częściej muszą z nimi rywalizować na rynku krajowym czy nawet lokalnym [Jarosz, Angowski 2004, s. 163].

Największym problemem przedsiębiorstw sektora MSP jest duża wrażliwość na zmiany otoczenia, w którym funkcjonują. Konieczne jest więc tworzenie korzyst-

nego klimatu zarówno dla firm już istniejących, jak i do tworzenia oraz rozwoju nowych podmiotów. Dlatego też polityka Unii Europejskiej na rzecz sektora MSP koncentruje się na stopniowej poprawie szeroko pojętego otoczenia biznesu, a także na zwiększaniu dostępu do informacji, szkoleń i doradztwa, nowych technologii oraz różnorodnych instytucji finansowych [Janiuk 2004, s. 57].

Realizacja tych zamierzeń opiera się na działaniach w następujących obszarach:

- wspieranie przedsiębiorczości poprzez edukację i szkolenia biznesowe dotyczące zakładania i prowadzenia firmy oraz promowanie postaw przedsiębiorczych;
- upowszechnianie konkurencyjności, innowacyjności, rozwoju badań i nowych technologii, promowanie nowych rozwiązań, zapewnienie specjalistycznych usług w tym zakresie oraz organizowanie współpracy przedsiębiorstw sektora MSP z jednostkami badawczo-rozwojowymi;
- tworzenie sprzyjających regulacji prawnych oraz niwelowanie barier administracyjnych, technicznych, podatkowych oraz finansowych związanych z tworzeniem i funkcjonowaniem przedsiębiorstw [Janiuk 2004, s. 58-60].

Wspieranie sektora małych i średnich przedsiębiorstw jest realizowane w ramach licznych programów, obejmujących różne aspekty polityki społeczno-gospodarczej UE. Są to m.in. programy wspierające rozwój regionalny, wdrażanie i rozwój nowych technologii, restrukturyzacja wybranych branż gospodarki (np. rolnictwa czy przemysłu ciężkiego), ochronę środowiska, poprawę warunków życia, rozwój infrastruktury społecznej i technicznej itp.

Działania wobec MSP mogą obejmować instrumenty zarówno bezpośrednio wsparcia finansowego dla poszczególnych podmiotów, jak i wspierania instytucji otoczenia biznesowego. Pomoc finansowa kierowana bezpośrednio do małych i średnich przedsiębiorców może obejmować [Strużycki 2004, s. 206]:

- dotacje na zakładanie nowych firm, tworzenie nowych miejsc pracy, inwestycje i modernizacje (szczególnie preferowane są rozwiązania innowacyjne, energooszczędne, sprzyjające ochronie środowiska);
- subsydiowanie usług doradczych, informacyjnych i szkoleniowych dla przedsiębiorców;
- dokapitalizowanie regionalnych i lokalnych funduszy pożyczkowych oraz poręczeń kredytowych dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Pośrednie formy wspierania sektora MSP obejmują natomiast głównie działania służące rozwojowi instytucji oferujących usługi dla tego sektora, zwłaszcza w dziedzinach transferu technologii, szkoleń i edukacji oraz szeroko pojętego doradztwa [Strużycki 2004, s. 206].

2. Charakterystyka badanych przedsiębiorstw

Badaniami objęto 156 firm należących do sektora małych i średnich przedsiębiorstw, które były zlokalizowane i działały w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich województwa lubelskiego. Dobór poszczególnych przedsiębiorstw oraz gmin

i miejscowości skąd pochodziły badane przedsiębiorstwa, był doborem celowym, starano się w nim uwzględnić zróżnicowanie terenów ze względu na ich rozwój gospodarczy oraz strukturę podmiotów gospodarczych (na podstawie danych GUS). Badania zostały przeprowadzone w okresie od stycznia do kwietnia 2007 roku przy wykorzystaniu kwestionariusza ankiety. Wywiad przeprowadzano z właścicielami lub kierownikami małych i średnich przedsiębiorstw zlokalizowanych w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich województwa lubelskiego.

W badaniach podjęto próbę identyfikacji i oceny wpływu czynników otoczenia na powstawanie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem roli środków pomocowych UE. Prezentowane w opracowaniu dane dotyczą tej grupy badanych przedsiębiorstw, która działała w branży rolno-spożywczej.

Analizowane przedsiębiorstwa charakteryzowały się różną wielkością zatrudnienia. W grupie badanych firm 65,9% należało do grupy mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 10 osób, 26,8% stanowiły małe firmy zatrudniające od 10 do 49 osób, zaś 7,3% to przedsiębiorstwa średnie, w których zatrudnienie nie przekraczało 250 osób.

Wśród badanych przedsiębiorstw dominowały podmioty prowadzące działalność handlową – 65,9% wskazań. Badane podmioty zajmowały się sprzedażą detaliczną (31,7%) i hurtową (36,6%), oferując głównie produkty spożywcze (26,8%) i związane z produkcją rolną (9,8%). Działalność usługową prowadziło 31,7% respondentów (głównie usługi gastronomiczne), działalność produkcyjną zaś 26,8% (głównie w produkcji żywności – 22%).

W badanej próbie przeważały przedsiębiorstwa działające powyżej 3 lat – 79,5%. Znacznie mniej było firm o krótszym okresie funkcjonowania na rynku – zaledwie 17,9% to firmy działające od 2 do 3 lat, a firmy nowe i przedsiębiorstwa o stażu od 1 do 2 lat to grupy odpowiednio po 2,6% ogółu respondentów. Świadczy to o niskiej kreatywności nowych przedsiębiorców w ostatnim czasie.

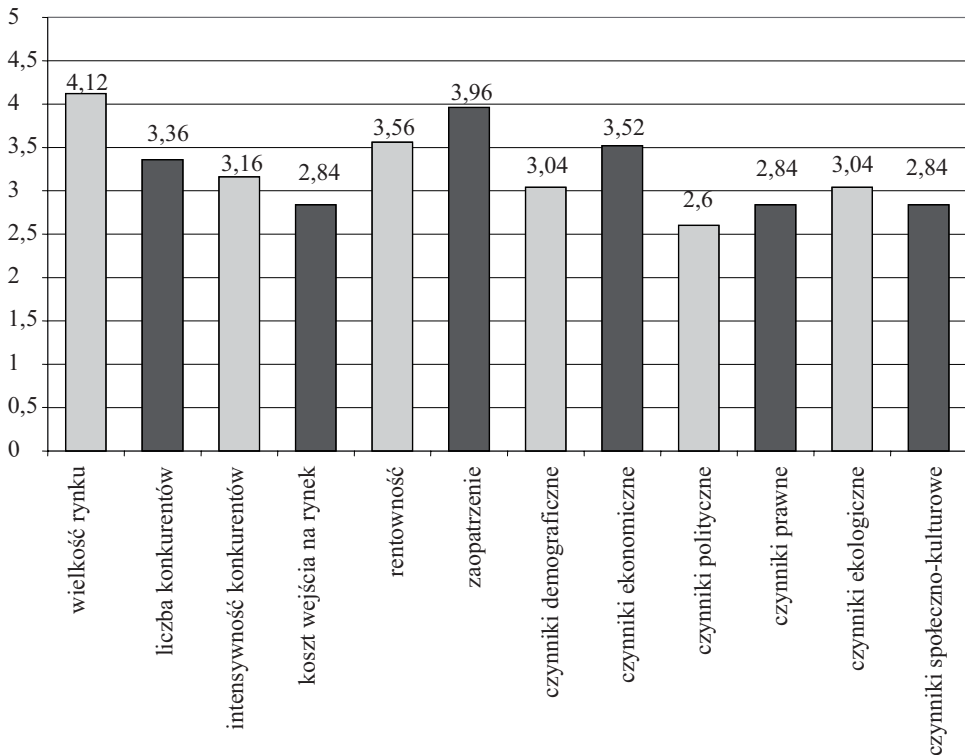
W zakresie formy organizacyjno-prawnej prowadzonej działalności gospodarczej zdecydowaną przewagę miały zakłady osób fizycznych, których udział w badaniach wynosił 56,1%. Badaniem objęto również spółki cywilne i spółki z o.o. (po 14,6%), spółki jawne (9,8%) oraz pozostałe (4,8%). Jeżeli chodzi o zasięg prowadzonej działalności, to obszarem zainteresowania badanych przedsiębiorstw były głównie rynki lokalne (76,6%), ale także rynki krajowe (22,0%) oraz w niewielkim stopniu rynki zagraniczne – 12,2%.

3. Analiza otoczenia małych i średnich przedsiębiorstw

Jedną z podstawowych cech wyróżniających małe i średnie przedsiębiorstwo jest bardzo duże uzależnienie jego rozwoju od otoczenia rynkowego. Warunki, w jakich działa każdy podmiot gospodarczy, są funkcją wielu zmiennych, podlegających niestannym i dynamicznym przeobrażeniom. Wysoki dynamizm tych zmian wpływa przede wszystkim ze złożoności otoczenia oraz licznych wielowymiarowych współ-

zależności między poszczególnymi jego elementami, powodując tym samym wysoki poziom niepewności działania. Dlatego też głównym problemem strategicznym staje się osiąganie takiego poziomu adaptacji do zmian i wymagań otoczenia, który pozwoli nie tylko na przetrwanie, ale również na jego rozwój [Angowski 2005, s. 106].

Jednym z elementów oceny pozycji przedsiębiorstwa na rynku jest określenie potencjalnych szans i zagrożeń wynikających z danej sytuacji rynkowej oraz ocena zdolności przedsiębiorstwa do sprostania wymaganiom stawianym przez otoczenie przy wykorzystaniu posiadanych zasobów (atutów lub słabości w danych warunkach).

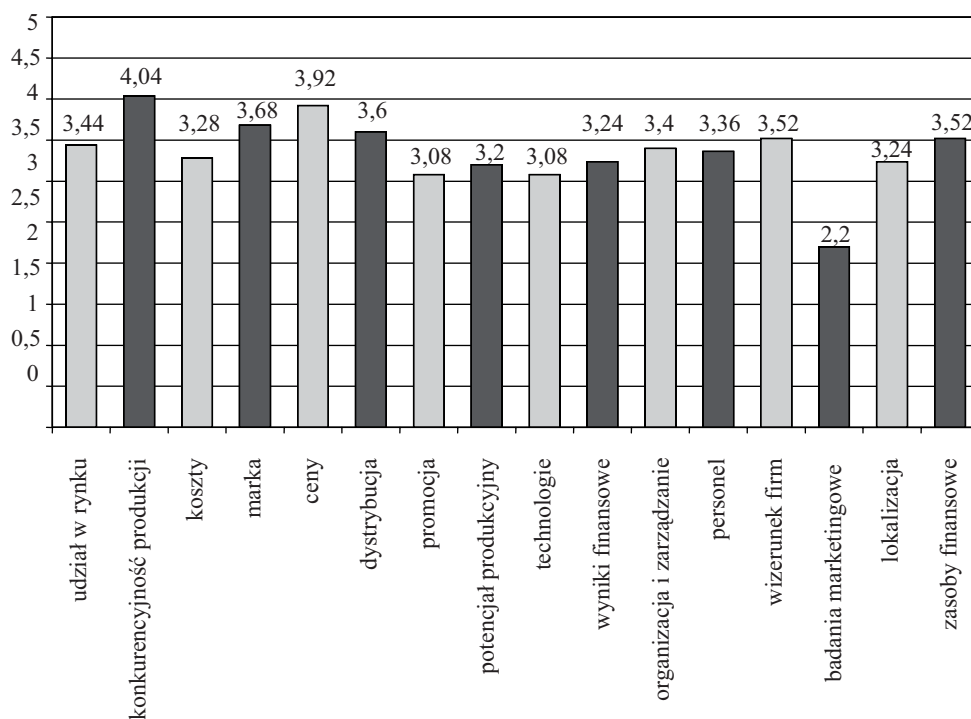
Rys. 1. Ocena uwarunkowań makrootoczenia
(1 – znacząca słabość, 5 – zdecydowany atut)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Z przeprowadzonych badań wynika, że najmniej korzystne dla sektora MSP branży rolno-spożywczej są przede wszystkim uwarunkowania polityczne (średnia ocena 2,6 w skali od 1 do 5), uwarunkowania prawne i społeczno-kulturowe oraz koszty wejścia na rynek (2,84). Z kolei szanse badane firmy identyfikują głównie z wielkością i rozwojem rynku (4,12) oraz dobrze rozwiniętą siecią dystrybucji i „bezproblemowym” dostępem do surowców i materiałów (rys. 1).

Konkurencja jest mechanizmem selekcji uczestników rynku. Za pośrednictwem mechanizmu konkurencji dokonuje się proces wyłaniania przedsiębiorstw o najwyższej skuteczności działania. Każde przedsiębiorstwo działające na rynku dąży do odniesienia na nim sukcesu. W warunkach gospodarki rynkowej jest to możliwe jedynie wówczas, gdy przedsiębiorstwo podejmie działania umożliwiające osiągnięcie korzystniejszej pozycji na rynku w stosunku do konkurentów, a w efekcie zdobycie nad nimi trwałej przewagi konkurencyjnej [Wrzosek 1993, s. 17].

Na podstawie odpowiedzi respondentów jako główne atuty MSP sektora rolno-spożywczego można uznać koszty produkcji, ceny oraz wizerunek firmy i środki finansowe będące w dyspozycji przedsiębiorstwa. Słabości to przede wszystkim brak lub niewielki zakres prowadzonych badań marketingowych i związany z tym brak informacji w tym zakresie (rys. 2).

Rys. 2. Ocena potencjału badanych przedsiębiorstw
(1 – znacząca słabość, 5 – zdecydowany atut)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

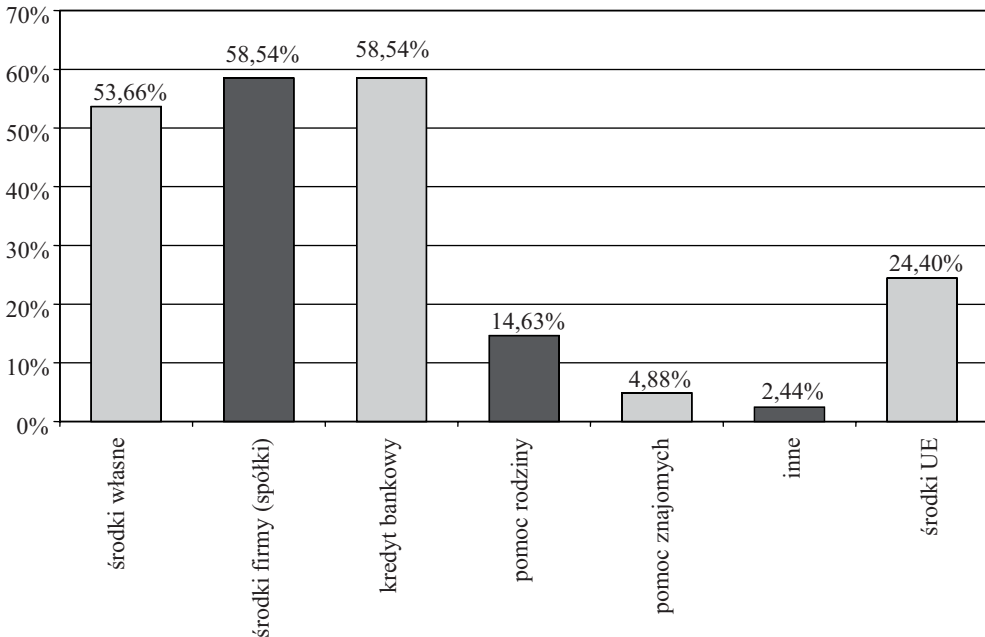
Bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na funkcjonowanie MSP są uwarunkowania związane z członkostwem Polski w UE. Oceny wpływu przystąpienia Polski do UE na funkcjonowanie sektora MSP rozkładają się dość równomiernie –

38% uważa to za czynnik korzystny, 25% za niesprzyjający, a pozostałe 37% uważa, że nie ma to wpływu. Wśród pozytywnego oddziaływania UE badani przedsiębiorcy wskazywali możliwość korzystania z funduszy unijnych (25%) oraz otwarcie rynków i większą swobodę w eksporcie do „starych” państw Unii – po 20% wskazań. Głównymi problemami związanymi z uczestnictwem we wspólnym rynku UE są natomiast wzrost konkurencji oraz wzrost cen (po 13% wskazań).

Respondenci pytani o wyniki działalności w ostatnim roku nie zanotowali znaczących zmian w poziomie sprzedaży produktów i usług (52%), ale prognozują wzrost w roku przyszłym (60%). Podsumowując swoją sytuację rynkową, większość badanych przedsiębiorców oceniało ją jako średnią (48% odpowiedzi) oraz dobrą 28%, mimo że 50% nie wykorzystuje w pełni możliwości swojego przedsiębiorstwa.

4. Analiza wykorzystania środków pomocowych UE przez sektor MSP

Z przeprowadzonych badań wynika, że małe i średnie przedsiębiorstwa prowadząc działalność gospodarczą, opierają się głównie na trzech źródłach finansowania: własnych oszczędnościach, środkach wypracowanych przez firmę oraz kredycie bankowym (rys. 3).

Rys. 3. Środki wykorzystywane przez MSP

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Wśród badanych przedsiębiorców 69,3% nie korzystało ze środków finansowych z programów pomocowych UE. Powodów było wiele, a najważniejsze z nich to m.in.: brak informacji – 19,2% wskazań, brak odpowiednich programów pomocowych – 20,4%, skomplikowane procedury aplikacyjne – 16,6%, zbyt duże wymagania udziału własnych środków w projekcie – 15,9% oraz brak wiary w ich uzyskanie blisko – 20,0%.

Jeżeli chodzi o formę pomocy, respondenci korzystali przede wszystkim z pożyczek – 37,7% wskazań, kredytów – 26,4%, poręczeń kredytowych – 19,5% i dotacji – 15,1%. Wśród kierunków pomocy zdecydowanie dominowała modernizacja przedsiębiorstwa (31,1% wskazań) i szkolenia (25,7%), a w mniejszym stopniu przedsiębiorcy wskazywali na działania doradcze – 11,3%, informacyjne – 9,4% oraz tworzenie nowych miejsc pracy – 7,3%. Badani przedsiębiorcy głównie uczestniczyli w działaniach realizowanych w ramach: SPO Rozwój Zasobów Ludzkich, SPO Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw oraz SPO Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego i Rozwój Obszarów Wiejskich (35% wskazań). Respondenci byli też beneficjentami działań realizowanych w ramach SAPARD, skierowanych głównie na modernizację działalności (20%).

W przyszłości przedsiębiorcy zamierzają korzystać głównie z pożyczek (49,9%), kredytów (36,0%) i dotacji (14,6%), a uzyskaną pomoc wykorzystać na modernizację przedsiębiorstw (47,9%), szkolenia (29,2%), pozyskiwanie informacji (28,3%) oraz doradztwo (27,8%). Zastanawiające są pojawiające wśród respondentów odpowiedzi „nie wiem” (32,1% wskazań) oraz „nie będę korzystał” (20,0%). Świadczyć to może o niewłaściwej promocji „unijnego wsparcia” dla przedsiębiorców, nadal utrzymujących się barierach proceduralno-administracyjnych oraz o niedostosowaniu oferty do potrzeb i oczekiwań małych i średnich przedsiębiorców.

Przedsiębiorcy starający się o pomoc poszukiwali jej przede wszystkim w fundacjach zajmujących się wspieraniem rozwoju regionalnego i lokalnej przedsiębiorczości (19,5% wskazań), ARiMR (17,1%), funduszach i organizacjach pożyczkowych (12,2%), urzędach gminy (9,4%) i urzędach pracy 7,3%. W mniejszym stopniu respondenci wskazywali na ARR, ODR i organizacje branżowe.

Fundacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości według badanych respondentów to organizacje, które najbardziej aktywnie powinny pomagać w korzystaniu ze wsparcia. Jednocześnie według wypowiedzi przedsiębiorców aż 56,6% nie korzystało z ich pomocy, a 43,4% spośród nich nie potrafiło wskazać takich instytucji w swoim otoczeniu.

Pomoc, jakiej oczekują przedsiębiorcy od tego typu instytucji, to przede wszystkim pomoc finansowa w postaci kredytów i dotacji (37,7% wskazań), informacja i pomoc w staraniach się o środki UE (28,3%), szkolenia (17,0%), doradztwo (13,2%) oraz promocja regionu i modernizacja przedsiębiorstwa (11,3%). W badaniach ponownie pojawia się problem braku informacji, ponieważ 32,1% przedsiębiorców odpowiedziało „nie wiem”.

5. Wnioski

Prezentowane w opracowaniu wyniki badań wskazują na kilka znaczących problemów w wykorzystaniu środków pomocowych UE skierowanych do małych i średnich przedsiębiorstw sektora rolno-spożywczego.

Podstawowym problemem wydaje się brak odpowiedniej wiedzy przedsiębiorców na temat kierunków wsparcia i możliwości ich wykorzystania. W związku z tym nie poszukują oni, a nawet nie oczekują żadnej pomocy. Fundusze unijne kojarzone są przede wszystkim z trudno osiągalną pomocą dla „wybranych”. Bardzo często w rozmowach z przedsiębiorcami pojawia się argument, że nie ma sensu starać się o środki, ponieważ, po pierwsze, nie potrafią oni pokonać barier biurokratyczno-administracyjnych, a po drugie, wielkość tych środków jest niewystarczająca, by mogły one znacząco pomóc firmie (kosztem dużego zaangażowania czasowego i organizacyjnego) albo po prostu ich zabraknie.

Problem braku informacji zbieżny jest z zauważalną biernością części przedsiębiorców, którzy nie chcą zmieniać swoich dotychczasowych działań, a wszelkie problemy i kłopoty upatrują w bliżej nieokreślonych czynnikach zewnętrznych, natomiast jedyną pomoc, którą mogliby zaakceptować, to bezzwrotna pomoc finansowa, z której nie musieliby się rozliczać.

Nie pomagają, według oceny przedsiębiorców, we właściwym wykorzystaniu środków również instytucje i organizacje do tego przeznaczone. Potwierdzają to odpowiedzi wskazujące na bardzo niewielką znajomość takich podmiotów oraz zakresu świadczonych przez nie usług.

Konieczne jest więc usprawnienie systemu wdrażania środków pomocowych dla małych i średnich przedsiębiorców. Najważniejsze zadania to zwiększenie skuteczności przekazywania informacji o środkach pomocowych, dostosowanie ich do rzeczywistych potrzeb potencjalnych beneficjentów oraz zniesienie barier proceduralnych. Bardzo ważne jest również, aby programy pomocowe były rzeczywiście systematycznie wdrażane w życie, a środki i działania z nimi związane docierały i były efektywnie wykorzystywane przez małe i średnie przedsiębiorstwa w celu ich dalszego rozwoju oraz tworzenia nowych firm.

Literatura

- Angowski M., *Strategie konkurencyjne małych i średnich przedsiębiorstw*, [w:] *Sposoby budowy i oceny pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa*, red. D. Niezgodą, Akademia Rolnicza w Lublinie, Lublin 2005.
- Janiuk I., *Strategiczne dostosowanie polskich małych i średnich przedsiębiorstw do konkurencji europejskiej*, Difin, Warszawa 2004.
- Jarosz A., Angowski M., *Rola programów pomocowych w dostosowywaniu MŚP zlokalizowanych na obszarach wiejskich do członkostwa w Unii Europejskiej*, [w:] *Rola projektów europejskich w rozwoju lokalnym i regionalnym*, red. M. Adamowicz, SGGW, Warszawa 2004.

-
- Piasecki B., Rogut A., Stawasz E., Johnson S., Smallbonne D., *Warunki prowadzenia działalności gospodarczej przez MSP w Polsce i krajach europejskich*, PARP, Warszawa 2001.
- Strużycki M. (red.), *Małe i średnie przedsiębiorstwa w gospodarce regionu*, PWE, Warszawa 2004.
- Wrzosek W., *Formy oraz intensywność konkurencji a marketing*, [w:] *Marketing jako czynnik i instrument konkurencji*, Monografie i Opracowania nr 376, SGH, Warszawa 1993.

THE IMPORTANCE OF EU SUPPORTING FUNDS IN COMPETITIVENESS IMPROVEMENT OF AGRI-FOOD SECTOR'S S&M ENTERPRISES IN LUBLIN REGION

Summary

Economic entity development depends mainly upon outside conditioning tightly bound up with environment which can stimulate or hamper occurring processes. One of the main and most active elements in enterprise environment is competitiveness. Every entity running activity tends to succeed in the market.

The main inhibiting factor for S&M enterprises development is the reduction in resources. That is why one of the method for enterprise to improve its competitiveness is benefiting from EU supporting funds.

The article points at basic EU policy assumptions towards SME as well as activities and the most important assistance programmes in favor of SME. There are presented expectations, directions and assessment of EU supporting funds usage by SME in Lublin region's agri-food sector.

The survey results presented in the article are a part of extensive research regarding the environment of SME in Lublin region emphasizing rural areas. The survey was conducted in early 2007 using standardized interview questionnaire.